ПРОГРАМА НАВЧАННЯ

працівників та підрядників, а також інформування зацікавлених сторін задля запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів на території лісового фонду Полтавського надлісництва філії «Слобожанський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Програма розроблена з метою забезпечення виконання вимог Принципів і Критеріїв стандарту системи ведення лісового господарства для України та визначає порядок проведення навчання працівників та підрядників, а також інформування зацікавлених сторін задля запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів на території лісового фонду Полтавського надлісництва філії «Слобожанський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Полтавське надлісництво).

1. Визначення термінів

Біологічне різноманіття – мінливість живих організмів, що походить з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є. Це поняття включає різноманітність у межах виду, між видами, та різноманіття екосистем.

Мережа територій для збереження – ті частини одиниці господарювання, для яких збереження є первинною, а в деяких випадках – єдиною метою. До таких територій належать репрезентативні ділянки, зони збереження, охоронювані території, сполучні території та особливо цінні для збереження території.

Екосистема – динамічний комплекс угрупувань рослин, тварин і мікроорганізмів, а також їхнього неживого довкілля, які взаємодіють як єдине функціональне цілей.

Природне оселище (біотоп) – ділянка суші чи водного простору природного або напівприродного походження, яка визначається за абіотичними та біотичними характеристиками. Також вживається тут як синонім терміну «природне середовище існування», що стосується предмету Конвенції про охорону дикої флори, фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції).

Рослинне угруповання – сукупність видів рослин, що зростають разом в межах певної ділянки та перебувають у тісній взаємодії як між собою, так і з умовами довкілля.

Середовище існування видів дикої флори та фауни – територія, що визначається особливими абіотичними та біотичними чинниками, у межах якої види природної фауни і флори оселяються на будь-якому етапі свого життєвого циклу.

Рідкісні види – види, які рідко трапляються, проте не класифікуються як такі, що перебувають під загрозою. Такі види розповсюджені в географічно обмежених ареалах чи особливих оселищах, або зрідка трапляються на великій території. Вони приблизно еквівалентні категорії IUCN (2001) «Майже під загрозою» (NT), включно з видами, близькими до того, щоби бути занесеними або, ймовірно, будуть занесені в найближчому майбутньому, до категорії тих, що перебувають під загрозою.

Загроза – ознака або застереження щодо можливості або наближення шкоди чи негативних впливів.

Вид, що перебуває під загрозою – вид, що відповідає критеріям IUCN (2001) для категорій «Уразливий» (VU), «Той, що зникає» (EN) або «У критичній небезпеці» (CR), і має високий, дуже високий або надзвичайно високий ризик зникнення у дикій природі. Для лісової сертифікації ці категорії можуть бути змінені відповідно до офіційних національних класифікацій (які мають законне значення) та до місцевих умов і щільності популяцій (які можуть впливати на рішення щодо відповідних заходів зі збереження).

2. Заходи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів

Заходи з виявлення типових та унікальних природних комплексів, місця зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу декларуються під час проведення базового лісовпорядкування. У протоколах першої та другої лісовпорядних нарад обов'язковим є відображення проектованих та реалізованих робіт щодо реалізації вищезазначених заходів.

З метою системного обстеження лісових територій і виділення унікальних природних комплексів, місць зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу, цикл досліджень поділяється на чотири етапи:

1) попередній (камеральне обстеження території);
2) початковий (рекогносцирувальне обстеження території);
3) основний (стаціонарні дослідження);
4) додатковий (уточнення, коригування отриманих результатів).

Роботи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів мають проводитись із залученням фахівців відповідних профілів науково-дослідних установ України.

Роботи з виділення та моніторингу рідкісних видів флори та фауни проводяться системно, щорічно, протягом вегетаційного періоду. Звіт подається раз на рік.

3. Заходи для охорони, запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, які трапляються або ймовірно трапляються на території Полтавського надлісництва

Відповідно до ст. 8 Закону України "Про Червону книгу України" потрібно виявляти і охороняти ті види, які є (або можуть бути) об'єктами користування на території ведення діяльності (деревно-чагарникові види, гриби, трав'янисті рослини, які можуть використовуватися в порядку побічного користування лісом, мисливські тварини). Вимоги стандарту системи ведення лісового господарства для України вимагають виявляти і охороняти на території

Полтавського надлісництва всіх рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, які трапляються або ймовірно трапляються на території Полтавського надлісництва, тобто перевищують вимоги національного законодавства.

Необхідно вживати заходів щодо захисту рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, які трапляються або ймовірно трапляються, існування яких під загрозою або у небезпеці, їх місць розповсюдження (наприклад, місць гніздування та годування).

Охоронні зони та захисні території слід встановлювати відповідно до масштабів та інтенсивності ведення лісового господарства, а також унікальності об'єктів, що потребують охорони.

Слід регулювати спортивне та промислове полювання, рибальство та збирання колекцій.

Наявність на території Полтавського надлісництва рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, які трапляються або ймовірно трапляються, а також рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги, слід враховувати при плануванні і виконанні будь-яких лісогосподарських і природоохоронних заходів. Загалом для таких лісів має бути встановлений режим обмеженого лісокористування.

До визначення заходів із збереження рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, які трапляються або ймовірно трапляються на території Полтавського надлісництва, а також рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, та їх планування і методів виконання слід залучати зацікавлені сторони, зокрема кваліфікованих спеціалістів з охорони природи.

При складанні технологічних карт виконання лісогосподарських заходів місцеперебування рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою або рослинних угруповань слід заносити до технологічних схем, щоб при проведенні заходу не порушити природний режим їх існування. В розділ технологічної карти, де описано природоохоронні аспекти проведення заходу, робиться відповідний запис про заходи, які слід вжити для охорони таких видів або угруповань.

Охорона біотичного різноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного та тваринного світу.

Основні вимоги законодавства щодо забезпечення охорони рослинного світу визначені ст. 25, 26 Закону України «Про рослинний світ», тваринного світу – розділом IV Закону України «Про тваринний світ», рідкісних та зникаючих видів флори і фауни – ст. 11 Закону України «Про Червону книгу України». Охоронні пріоритети задекларовані в основному національному документі - Червоній книзі України (ЧКУ).

Охорона рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, які трапляються або ймовірно трапляються, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- встановлення особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання;

- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня;

- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій;

- пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються;

- створення банків їх генофонду, розведення у спеціальних умовах (розсадниках, ботанічних садах, дендропарках тощо);

- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проектно-планувальної документації, екологічної експертизи.

4. Моніторинг виявлених рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, які трапляються або ймовірно трапляються на території Полтавського надлісництва

Моніторинг виявлених рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою — це система постійних спостережень та збору даних про стан популяцій та оселищ рідкісних рослин, тварин та птахів для виявлення негативних змін, оцінки ефективності заходів з їх охорони та прийняття рішень для збереження біорізноманіття.

Мета моніторингу:

- Виявлення негативних змін: Своєчасне відстеження скорочення чисельності, зменшення ареалу або погіршення стану оселищ рідкісних видів.
- Оцінка стану популяцій: Отримання достовірної інформації про чисельність, віковий та статевий склад, просторове розподілення популяцій рідкісних видів.
- Вивчення та аналіз: Збір даних, що дозволяють краще зрозуміти біологію видів, особливості їхньої екології та фактори, що впливають на їхнє виживання.
- Обґрунтування заходів охорони: На основі отриманих даних розробляються та коригуються стратегії збереження рідкісних видів та їхніх оселищ.
- Підготовка звітності: Надання регулярної інформації про стан рідкісних видів та хід виконання природоохоронних заходів.

Відповідальна особа філії «Слобожанський лісовий офіс» ДП «Ліси України» повинна щорічно проводити моніторинг виявлених рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України.

5. Навчання працівників Полтавського надлісництва

Навчання працівників задля запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів на території лісового фонду Полтавського надлісництва може проводитись на колективних зборах, нарадах лісової охорони, зборах трудового колективу Полтавського надлісництва, а також на загальних навчаннях з лісової сертифікації. У структурних (виробничих) підрозділах Полтавського надлісництва навчання підлеглих працівників можуть проводити лісничі та/або начальник Полтавського надлісництва на нарадах або зборах лісової охорони.

За результатами навчання обов'язково повинен складатись протокол засідання з відображенням списків присутніх.

6. Навчання підрядників

Під час підписання договорів стосовно надання послуг у лісовому господарстві, обов'язково у технічну документацію додається умова щодо декларування підприємцями дотримання вимог стандарту системи ведення лісового господарства для України.

Навчання підрядників щодо запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів можуть проводити відповідальний за процес сертифікації та/або начальник Полтавського надлісництва.

За результатами такого навчання підрядники проводять внутрішнє навчання підлеглих працівників організації.

7. Відповідальні за проведення навчання

Контроль за вчасним проведенням навчання працівників та підрядників Полтавського надлісництва покладено на відповідального за процес сертифікації та начальника Полтавського надлісництва.

8. Інформування зацікавлених сторін щодо запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів

Інформування представників зацікавлених сторін та сторін, чиї інтереси зачеплено щодо виявлених рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, які трапляються або ймовірно трапляються на території Полтавського надлісництва, а також щодо запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів, проводиться шляхом публікації в

офіційних та друкованих виданнях, на офіційному веб-сайті, під час проведення регулярних зустрічей з представниками громад, а також в процесі моніторингу та планування господарської діяльності.

Начальник Полтавського надлісництва
філії «Слобожанський лісовий офіс»
ДП «Ліси України» Дмитро МАЛИХІН